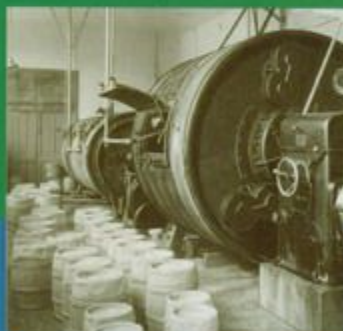
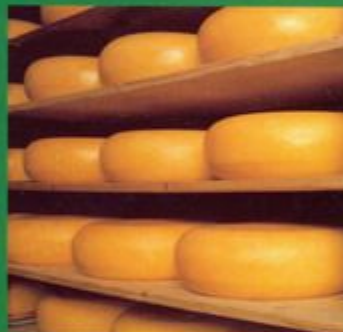
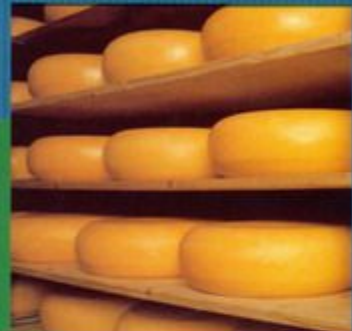

Boter, Kaas en Winterswijk

'n Volle eeuw zuivel

Dit is en 'heruitgave' van het boekje „Boter, Kaas en Winterswijk”, eerder uitgegeven bij het 100 jarig bestaan van de Coöperatieve Zuivelfabriek Winterswijk in 1995.

Colofon:

Redactie: Ad Arentsen
Hilma Besaris
Jan Feenstra

Teksten: Hilma Besaris

Fotografie: Foto Hofstee, Winterswijk (oud)
Foto Ribbink, Winterswijk (oud)
Henk Eertink, Markelo (oud)
Jan Wamelink, Arnhem (nieuw)

Ontwerp: Gerrit J. Heinen, Rouween
Productie: Buro GHR, Staphorst

Druk: Ten Brink Meppel B.V

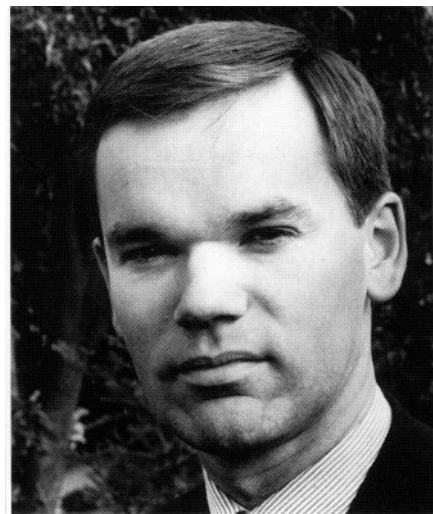
Uitgegeven door Coberco Kaas,
de kaasdivisie van de Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco BA.

Voorwoord

Honderd jaar... een voorrecht

Boter, Kaas en Winterswijk. De titel van het jubileumboekje van ons bedrijf is alleszeggend. Winterswijk als trotse kip, door de jaren heen steeds wakend over haar gouden eieren: van boter tot kaas.

Dankzij de inzet en moed van hen die eind vorige eeuw het initiatief namen tot de oprichting van de Winterswijkse Coöperatieve Zuivelfabriek, zijn wij thans in de bevoorrechte positie het honderdjarig bestaan te gedenken. Want dat het een voorrecht is, mag duidelijk zijn als we kijken naar het kleine aantal zuivelfabrieken dat de stormachtige ontwikkelingen in zuivel-Nederland heeft kunnen overleven.

Directeur Ad Arents okt. 1995

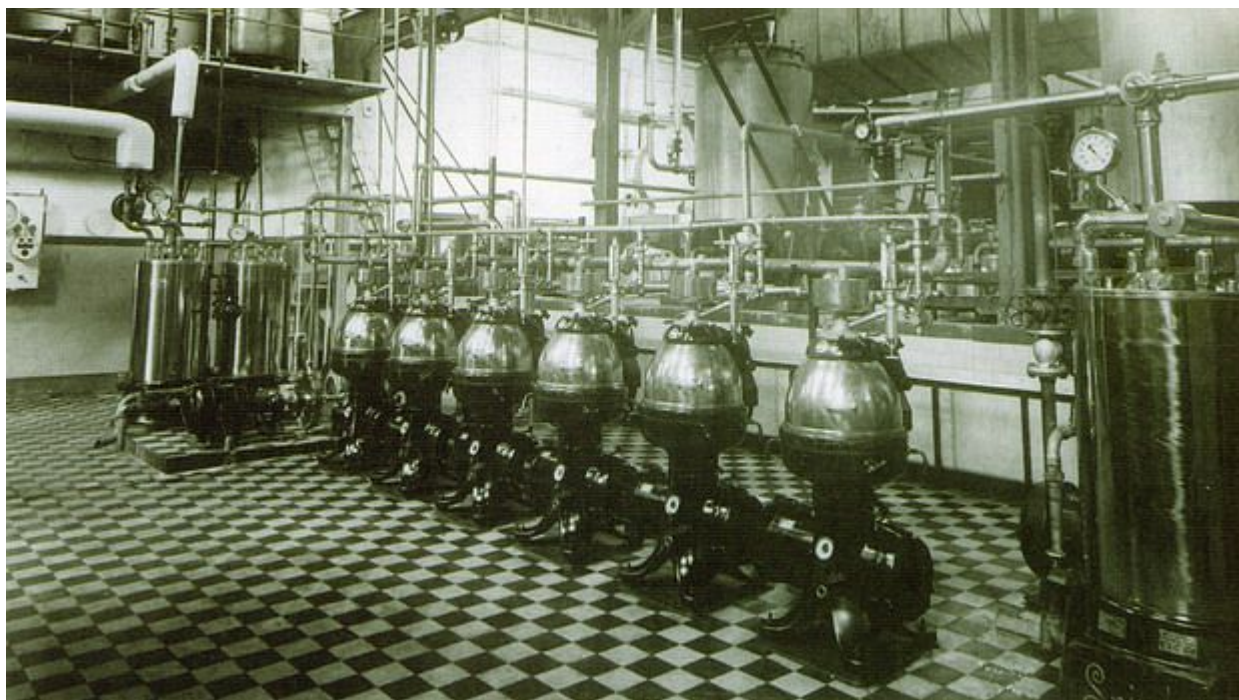
Juist nu is het van belang om hetgeen bereikt is te gebruiken en te versterken voor blijvend toekomstig bestaansrecht. Het in toenemende mate ter discussie stellen van de coöperatieve gedachte en ontwikkelingen op nationaal niveau, maar met name ook op internationaal niveau, laten ook Coberco Kaas in Winterswijk niet onberoerd. Doch met een steeds weer uiterste inzet en flexibiliteit van alle betrokkenen kunnen we deze ogenschijnlijke bedreiging omzetten in een uitdagende kans!

U zult merken dat dit jubileumboekje slechts een relatief kort geschiedkundig overzicht bevat. Bewust is het accent gelegd op de beleving van en de verhalen achter honderd jaar zuivel in Winterswijk. Door betrokkenen van toen en nu hun ervaringen te laten vertellen, ontstaat een beeld van de ontwikkelingen door de jaren heen. Voor een deel nog niet eerder gebruikt fotomateriaal zet deze ontwikkelingen in het bijbehorend tijdsbeeld.

Hopelijk zult u veel plezier beleven aan het lezen van dit boekje. Velen waren betrokken bij de totstandkoming hiervan, waarvoor vanaf deze plaats mijn hartelijke dank.

1895-1995

'n Volle eeuw zuivel in Winterswijk

Het centrifugelokaal in de dertiger jaren.

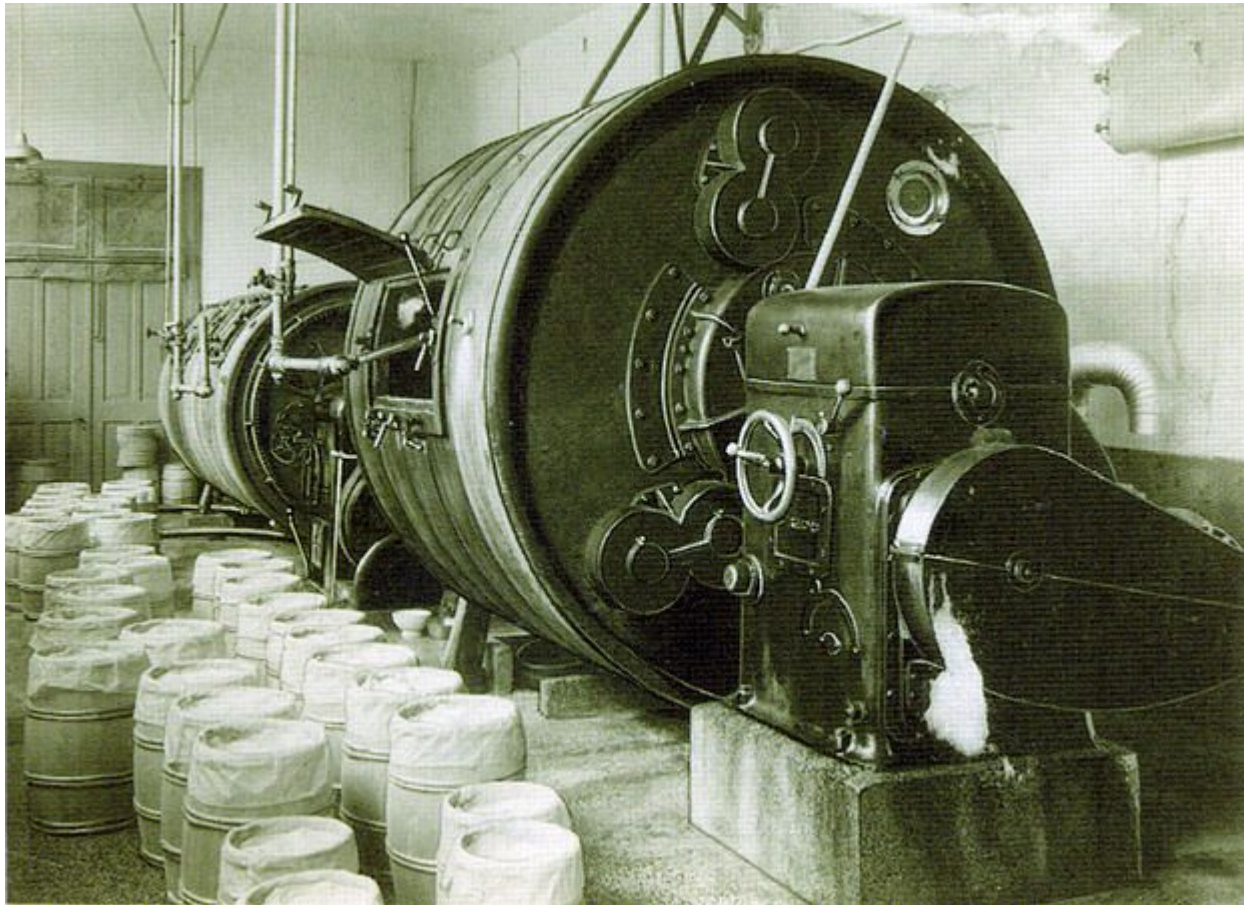
Coberco Kaas in Winterswijk is gevestigd aan de rand van het dorp.

Het pand aan de Tuberweg stamt uit de veertiger jaren, maar is sindsdien regelmatig opgeknapt en uitgebreid, zodat er nu een modern ingericht en volautomatisch productiebedrijf staat. Wie dit moderne kaasbedrijf van Coberco Kaas in Winterswijk bezoekt, zal dan ook niet gauw vermoeden dat er achter dit bedrijf een historie van honderd jaar schuil gaat. Een historie, die, als het aan de medewerkers en veehouders ligt, nog lang niet ten einde is.

De eerste Nederlandse coöperatieve zuivelfabriek is in 1886 opgericht in het Friese Warga. Sindsdien heeft de coöperatieve zuivelbereiding zich in een rap tempo verspreid over heel Nederland.

De oprichting

Aangespoord door het succes van de coöperatieve zuivelfabrieken besluit de Coöperatieve Winterswijkse Landbouwersbond in 1893 met 106 stemmen voor en vier tegen een roomboterfabriek op te richten. Er wordt daarvoor een commissie opgericht, die bestaat uit 42 leden van alle buurtschappen van Winterswijk. Deze commissie zal de plannen van de oprichting van een coöperatieve roomboterfabriek uitwerken.

De boterkarnen in de fabriek aan de Gasthuisstraat.

De commissie slaagt erin 1022 aandelen van tien gulden te verkopen en kan daarmee rekenen op melk van 764 koeien. Tijdens een vergadering op 3 juli 1893 kan dan ook worden meegedeeld dat de oprichting van de zuivelfabriek definitief doorgaat.

Allereerst wordt er in het dorp een stuk grond gekocht aan de Gasthuisstraat. Vervolgens worden er werktuigen besteld en krijgt een plaatselijke architect opdracht een tekening van de fabriek te maken. Als dit rond is, blijkt er niet genoeg geld beschikbaar te zijn, maar het tekort wordt tijdens een spoedvergadering alsnog aangevuld.

Uiteindelijk wordt op 29 september 1894 de oprichtingsakte officieel bekrachtigd en wordt de 23-jarige Stienstra benoemd als eerste directeur. Op 5 maart 1895 kan de fabriek officieel worden geopend.

Directeur J. Stienstra heeft de fabriek vanaf 1895 ruim 32 jaar bestuurd, waarna in 1927 deze functie werd overgedragen aan zijn zoon H. Stienstra. Deze Stienstra-telg is in 1948 eervol ontslagen.

Vervolgens heeft Klaversma begin 1949 de functie van directeur van de zuivelfabriek in Winterswijk op zich genomen en heeft deze functie vervuld tot 1972. Tijdens zijn afscheidsreceptie is J. Kolhoff géïnstalleerd als directeur Deze heeft in 1992 gebruik gemaakt van de VUT-regeling. Sindsdien is A. Arentsen bedrijfsdirecteur van Coberco Kaas in Winterswijk.

Het begin

Op dinsdag 5 maart 1895 vertrekken dertien melkrijders met paard en wagen om de melk van de 820 koeien van 265 samenwerkende boeren op te halen. Er wordt de eerste dag in totaal 5.106 liter melk opgehaald. Uit de room wordt de volgende dag 172 kilo boter bereid; de ondermelk wordt via de melkrijders weer teruggegeven aan de veehouders. De boeren krijgen voor hun melk 2,5 cent per liter. De geproduceerde boter wordt voor 94 cent per kg. verkocht aan Engeland en Schotland. De winkelprijs ligt zes cent hoger.

Aan het eind van 1895 is de gemiddelde melkprijs al gestegen tot 3,025 cent per liter. De gemiddelde boterprijs is dan f 1,06 per kg. In 1896, het eerste volledige boekjaar, ontvangt de zuivelfabriek ruim 4,4 miljoen liter melk met een gemiddeld vetgehalte van 2,90 procent.

Bijna honderd jaar later, in 1994, heeft Coberco Kaas in Winterswijk ruim 250 miljoen liter melk ontvangen met een gemiddeld vetgehalte van 4,44 procent.

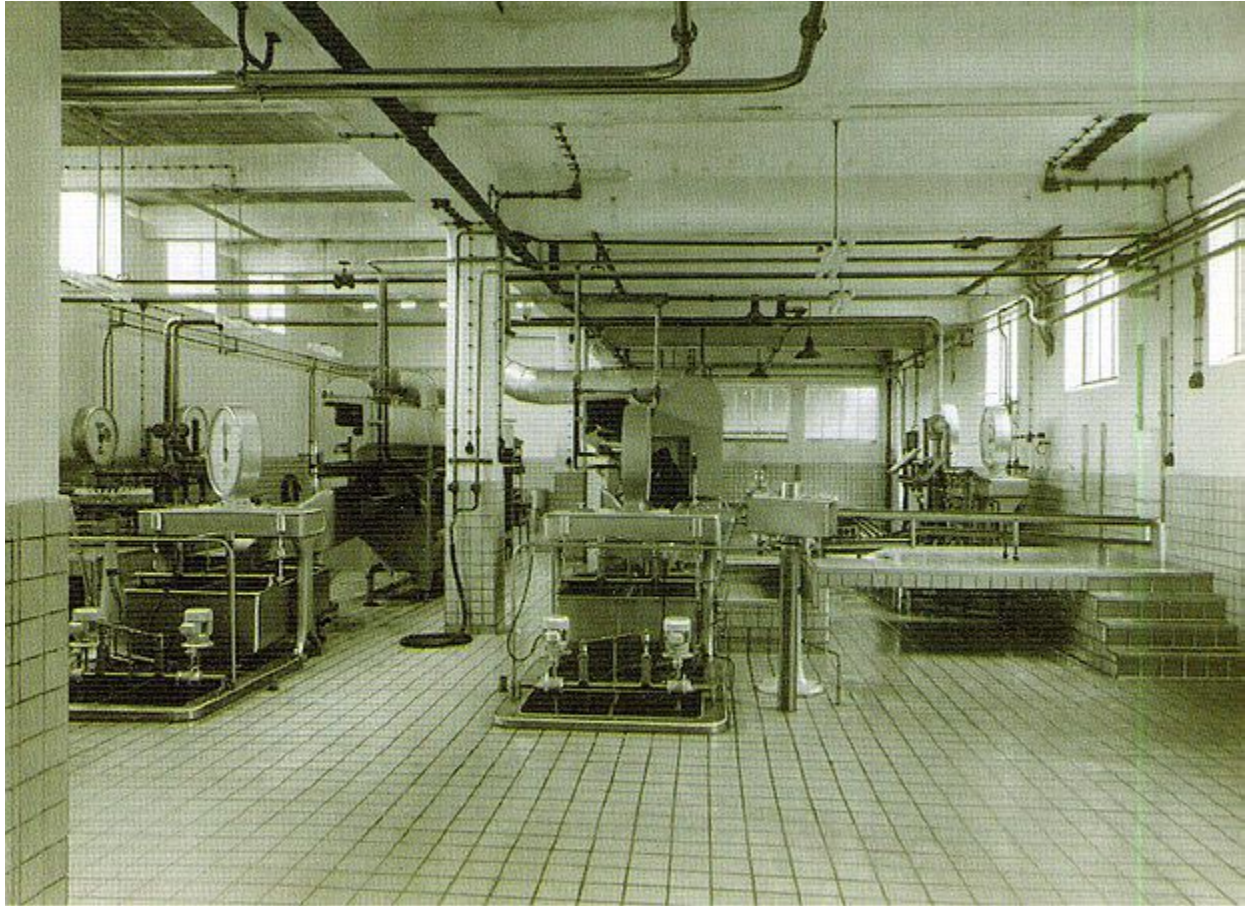
Goede start

Het aantal leverende boeren verdubbelt zich binnen een jaar tot 510 leden met 1.720 koeien. Gemiddeld beschikt ieder aangesloten bedrijf dus over drie koeien. Door de voortdurende stijging van de hoeveelheid aangevoerde melk wordt de zuivelfabriek na een jaar noodgedwongen uitgebreid en drie jaar later, in 1899, al voor de tweede keer.

In het district Aalten / Dinxperlo / Winterswijk bevinden zich momenteel 460 leden. Samen leveren zij jaarlijks zo'n 140 miljoen liter melk.

Het vervolg

De fabriek groeit in de eerste twintig jaar van de twintigste eeuw gestaag door. In 1924 is het hoog tijd voor een aanpassing en uitbreiding van de totale fabriek. Er wordt een nieuw ketelhuis gebouwd en een derde stoomketel en nieuwe stoommachine aangeschaft. Na diverse andere tussentijdse aanpassingen wordt in 1939 het voorstel gedaan een totaal nieuwe fabriek te bouwen op het Arriësveld aan de rand van het dorp. Er wordt 2,6 hectare grond gekocht, maar door onenigheid tussen het bestuur en de gemeente over de watervoorziening blijft het nieuwbouwplan tot 1940 op de plank liggen.

Het melkontvangstlokaal in het pand aan de Tuberweg.

Omdat er hoe dan ook wat moet gebeuren, worden er in april 1940 voor de tweede keer voorstellen ingediend voor zowel aanpassingen en veranderingen van de oude fabriek als voor nieuwbouw op het Arriësveld. Op 15 mei 1940 is een vergadering gepland om officieel tot nieuwbouw te besluiten, maar door het uitbreken van de oorlog gaat deze vergadering niet door en komt het plan opnieuw in de doofpot terecht. Uiteindelijk besluit het bestuur ruim een jaar later alsnog tot nieuwbouw over te gaan. Het is dan geen probleem meer een bouwvergunning te krijgen, maar het vergaren van alle materialen verloopt vanwege de oorlog wel erg moeizaam. Uiteindelijk kan de eerste melk op 5 april 1943 in de nieuwe fabriek worden ontvangen. Hoewel het bedrijf tijdens de oorlog op een gevaarlijke plaats is gevestigd, namelijk vlak naast een spoorlijn die regelmatig doelwit is van bombardementen, heeft de fabriek deze moeilijke periode toch zonder schade overleefd.

De voorfabriek, het kantoor en de opslagruimte zijn nu gevestigd in de fabriek uit 1943. Een deel van het huidige pakhuis en de produktieruimte zijn in 1963/1964 en in 1977 achter het pand uit 1943 gebouwd.

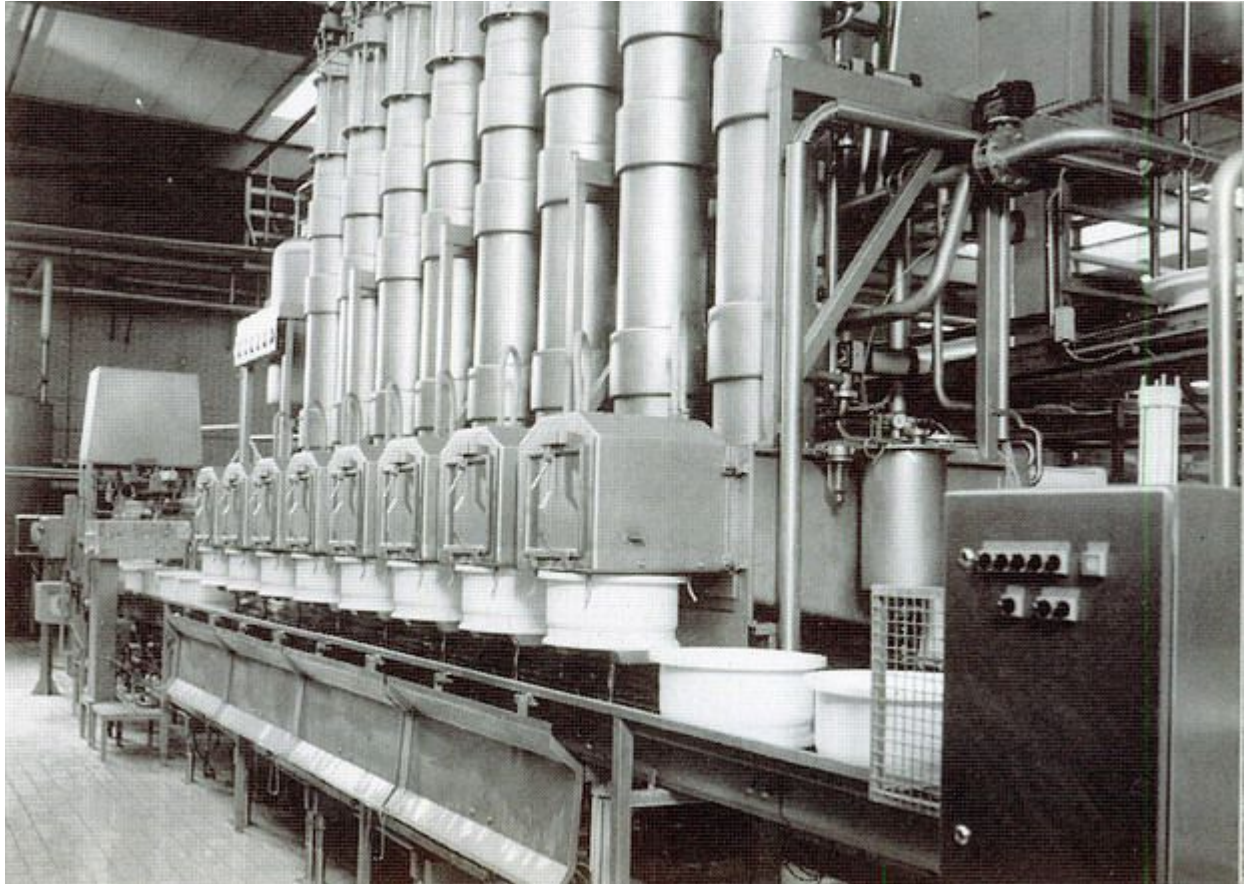
In de jaren vijftig beschikte het bedrijf over een compleet produktassortiment.

Boter, poeder, melk en kaas

Na de moeilijke oorlogsjaren heeft men niet veel tijd nodig voor het herstel van de fabriek. Na de bevrijding worden de melkaanvoer en de produktie in hoog tempo opgevoerd en in 1948 wordt het assortiment uitgebreid met consumptiemelkprodukten. Het produktieassortiment bestaat daarmee uit boter, poeder en melkprodukten.

Aan het eind van de jaren veertig maakt het handmelken geleidelijk aan plaats voor machinaal melken en dat leidt wederom tot een toenemende melkproduktie. In 1950 overschrijdt de dagelijkse melkaanvoer zelfs de 100.000 liter. Om de groeiende melkproduktie en de dreigende overproductie van boter het hoofd te kunnen bieden, besluiten de districtsbesturen van Winterswijk, Beltrum en Lichtenvoorde tot de oprichting van een coöperatieve centrale kaasfabriek. Nadat de poederproduktie is opgevoerd en de melkinrichting is gemoderniseerd, wordt begonnen met de bouw van deze kaasfabriek. Op 12 april 1951 rollen de eerste kazen van de band.

De huidige casomatic

Hoewel de kaasfabriek en de melkinrichting op hetzelfde terrein zijn gevestigd, is er tot het eind van de zelfstandigheid sprake van twee verschillende bedrijven onder verantwoordelijkheid van twee afzonderlijke besturen, maar onder leiding van één directeur. Deze bedrijven zijn de Winterswijkse Coöperatieve Zuivelfabriek (WCZ) en de Coöperatieve Centrale Kaasfabriek (CCK).

De oprichting van een kaasfabriek in het oosten van Nederland was voor die tijd een zeer vooruitstrevende beslissing. Amper vijftig jaar geleden heerste er in Nederland namelijk nog de gedachte dat alleen de melk van koeien, die grazen in Friesland en Noord-Holland, geschikt was voor de produktie van kaas.

Explosieve groei

De vijftiger en zestiger jaren kenmerken zich door een explosieve groei, die leidt tot diverse opmerkelijke veranderingen en ontwikkelingen, die lang stand houden. Zo richt de vaste personeelskern in 1954 een eigen ondernemingsraad op. Enkele jaren later, in 1958, besluit de directie een bestelwagen aan te schaffen voor de bezorging van de geproduceerde kaas aan winkels. Aansluitend op de produktiegroei wordt het bedrijf in de zestiger jaren aanzienlijk uitgebreid.

Deze uitbreiding begint met het graven van een waterkelder onder het grasveld voor de fabriek en vervolgens wordt er geïnvesteerd in de bouw van een nieuw pekellokaal, een nieuwe inpakafdeling en een ruime ontvangstzaal. Ook worden plastic kaasvaten aangeschaft, wat voor die tijd heel modern is.

Oprichting Coberco

Op 18 december 1969 draagt de coöperatieve kaasfabriek CCK in Winterswijk de exploitatie over aan Coberco en op 4 januari 1970 volgt de melkinrichting WCZ. De twee bedrijven worden na het uitbesteden van de exploitatie samengevoegd tot één onderneming, die de naam Coberco Zuivelbedrijf Wincoz krijgt. Wincoz doet nog enige tijd dienst als zelfstandige onderneming, maar besluit tenslotte in 1971 tot een volledige fusie met Coberco. Onder deze paraplu verwerkt het bedrijf in 1972 maar liefst 50 miljoen liter melk; bijna vier miljoen liter meer dan in het jaar daarvoor.

Coberco is als vennootschap onder firma officieel op 10 januari 1965 opgericht. Vijf jaar later, in 1970, is Coberco een coöperatie geworden.

RMO

Vlak na de fusie met Coberco doet de rijdende melkontvangst (RMO) zijn intrede in Winterswijk. In eerste instantie gebeurt dit nog maar mondjesmaat, maar al vrij snel wordt de aanvoer van bussenmelk naar de achtergrond verdrongen en maken steeds meer veehouders gebruik van een koeltank. Nog geen tien jaar later, op 22 december 1979, ontvangt de fabriek de laatste bussenmelk. Sindsdien is er in Winterswijk uitsluitend RMO-melk verwerkt tot kaas.

Monoproduktie

Hoewel Coberco in 1971 al aankondigt dat de fabriek in Winterswijk zich meer moet gaan richten op de produktie van kaas, duurt het uiteindelijk toch nog een aantal jaren voordat de melkinrichting wordt gesloten. Tenslotte wordt er pas in 1977 geïnvesteerd in de nieuwbouw van een kaasmakerij. De Winterswijkse kaasfabriek produceert een jaar later al 15 miljoen kg. Goudse kaas en mag zich daarmee de grootste kaasproducent van Nederland noemen. Op 1 fe-

De plastificeerlijn in de nieuwe fabriek.

bruari 1984 wordt de botermakerij gesloten en sindsdien richt het bedrijf in Winterswijk zich helemaal op de produktie van Goudse kaas van 12 kg.

Anno 1995, precies honderd jaar na de oprichting, produceert Coberco Kaas in Winterswijk zo'n 28 miljoen kg. kaas per jaar en behoort daarmee tot één van de grootste produktiebedrijven van de divisie Coberco Kaas.

Oud-laborant Henk ten Pas

“Het waren spectaculaire jaren in de oorlog”

Bijna 50 jaar bevond de zuivelfabriek zich in dit pand aan de Gasthuisstraat.

Toen Henk ten Pas in 1942 als 15-jarige in dienst trad bij Coberco Kaas in Winterswijk, was het oorlog en bevond de zuivelfabriek zich in een enigszins benarde positie. Het bedrijf stond op het punt om te verhuizen naar een nieuw en groter pand vlak langs een spoorweg, die regelmatig doelwit was van bombardementen. Het beschikbare produktiemateriaal was sterk verouderd en er dreigde een nijpend tekort aan reinigingsmiddelen. Maar het bedrijf kwam de moeilijke oorlogsjaren vrij snel te boven en Ten Pas kan terugzien op een loopbaan van ruim veertig jaar bij een honderdjarige fabriek.

“Ondanks de vele bombardementen heeft het bedrijf wonder boven wonder de oorlog vrijwel ongeschonden overleefd. Het enige aandenken is een granaatscherf in de muur van het oude laboratorium”, zo weet Ten Pas te vertellen. Hij heeft in zijn lange loopbaan heel veel meegemaakt; de moeilijke oorlogsjaren, het herstel en de explosieve groei van het bedrijf in de vijftiger en zestiger jaren, de oprichting van een ondernemingsraad, het begin van de kaasproductie, de fusie met Coberco, de overstap naar monoproduktie, de opkomende automatisering en mechanisering en het invoeren van de 57,5 regeling, waar hij in 1985 als één van de eerste Coberco-medewerkers gebruik van heeft gemaakt, zodat zijn jongere collega's in dienst konden blijven.

Tot en met het eind van zijn 43-jarige loopbaan heeft Ten Pas dus de vele veranderingen en ontwikkelingen van nabij meegemaakt.

Avontuur

Temidden van de vele ervaringen zijn de eerste jaren bij de zuivelfabriek Ten Pas het meest bijgebleven. “De oorlog heeft een onuitwisbare stempel gedrukt op mijn tienerjaren en op mijn eerste jaren als melkontvanger bij WCZ. Het gevaar lag continu op de loer en niemand kon zich echt vrij en onbekommerd bewegen. Dankzij mijn jeugdige leeftijd heb ik het gevaar destijds niet zo beseft, want als ik nu terugkijk, ben ik af en toe behoorlijk roekeloos geweest. Zo ben ik samen met een collega in de winter van 1945 met paard en wagen van Winterswijk naar Meppel gereden om daar chemicaliën voor de fabriek op te halen. De wagen was op de heenweg volgeladen met zuur, loog en voer voor het paard en op de terugweg met voldoende reinigingsmiddelen voor een half jaar. We reisden vaak 's nachts en het grootste deel van de tocht heb ik lopend afgelegd. Ik vond het als 17-jarige jongen vooral een spannend avontuur. Bovendien had de directeur het persoonlijk aan mij gevraagd en niemand sprak de baas destijds tegen. Ik vraag me nu wel eens af of mijn ouders me ook hadden laten gaan als iemand anders dan de directeur het had gevraagd”.

Bommen

“Ondanks dat het oorlog was, is de fabriek in 1943, na veel heen en weer gepraat, alsnog verhuisd naar het nieuwe pand buiten het dorp. Een groot voordeel was dat we van een klein en ouderwets gebouw naar een nieuw en ruim pand gingen. Bovendien was op de nieuwe plek meer water beschikbaar voor het koelen van de melk en het reinigen van de apparatuur. De plek was daarentegen wel gevaarlijker. De spoorbaan naast de fabriek was overdag regelmatig doelwit van bombardementen. De medewerkers hadden instructies gekregen om, zo gauw iemand een vliegtuig hoorde, alarm te slaan en in de gegraven eenmanskuiten buiten de fabriek te duiken. Omdat de melkrijders wel aan het gevaar bloot stonden, is tegen het eind van de oorlog nog besloten om de melk 's nachts bij de boerderij op te halen en 's morgens voor vier uur bij de fabriek af te leveren, zodat zij overdag niet meer op pad hoefden. Dat was toen echt te gevaarlijk”.

Henk ten Pas heeft de verhuizing van het oude pand naar de nieuwe fabriek nog meegemaakt.

Terwijl men na de oorlog alles op alles zette om de fabriek weer goed te laten draaien, ging Ten Pas als dienstplichtige in 1947 naar Indië. Bijna drie jaar later kwam hij terug naar Nederland en kon hij direct weer aan de slag bij WCZ. In eerste instantie was er werk voor hem als stal- en voederadviseur, maar na een jaar kwam hij terecht op het bacteriologisch laboratorium, dat hij helemaal opnieuw heeft opgezet. De fabriek kreeg steeds meer melk; het productie-assortiment boter, poeder en consumptiemelk werd uitgebreid met kaas en het bedrijf groeide gestaag. “Terugkijkend op honderd jaar zie ik pieken en dalen, maar de fabriek heeft zich er altijd doorheen geslagen. Dat is tekenend voor de kracht van het bedrijf. Ondanks de leeftijd van honderd jaar is Coberco Kaas in Winterswijk nog steeds springlevend”.

Oud-veehouder Henk Vruwink

“De overname in 1970 leidde uiteindelijk tot produktspecialisatie”

Een voor de jaren vijftig uiterst moderne boerderij.

Na 75 jaar zelfstandigheid als coöperatieve zuivelfabriek werd aan het eind van de jaren zestig besloten in te stemmen met een samenwerking met de zuivelcoöperatie Coberco. In eerste instantie werd alleen de exploitatie van de kaasfabriek en de melkinrichting overgedragen, maar na een paar jaar besloot het bestuur alsnog tot een volledige fusie. “Een verstandig besluit”, aldus oud-veehouder Henk Vruwink, die gedurende twintig jaar diverse bestuurlijke functies heeft bekleed. “Als zelfstandig bedrijf hadden we de honderd jaar vast en zeker niet gehaald”.

Halverwege de jaren zestig kwam Henk Vruwink terecht op de boerderij van zijn schoonouders in de buurtschap Miste. Al snel werd hij lid van de jongerenadviesraad van de plaatselijke, zelfstandige coöperatie en schoof een paar jaar later door naar het bestuur. “Het leuke van een bestuursfunctie is dat je als individu altijd goed geïnformeerd bent. Als bestuurslid ben je tenslotte verantwoordelijk voor het besturen van een onderneming”.

Emotioneel

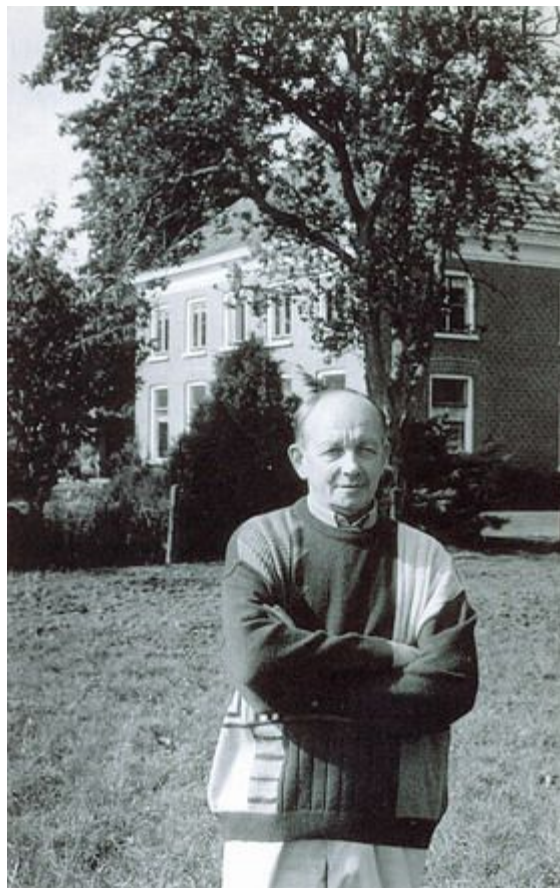
In principe kan een veehouder maximaal twaalf jaar bestuurslid zijn. Door de organisatie-veranderingen in de beginperiode heeft Vruwink uiteindelijk zestien jaar een bestuursfunctie bekleed en is hij vier jaar lid geweest van de financiële commissie van de Raad van Commissarissen. Hij is in al die jaren betrokken geweest bij diverse ingrijpende beslissingen, maar bewaart uiteindelijk toch de meeste herinneringen aan de beginperiode.

“Het besluit om lid te worden van Coberco is de belangrijkste en verstandigste, maar ook de meest emotionele beslissing geweest van het toenmalige bestuur. Het valt niet mee om je zelfstandigheid vrijwillig op te geven, zeker niet als het bedrijf na 75 jaar nog steeds goed draait. Gelukkig waren we verstandig genoeg om in te zien dat we geen volledig zuivelpakket konden blijven produceren en dat we als zelfstandig bedrijf met een monoproduktie te afhankelijk zouden worden van de pieken en dalen in de afzet van het produkt.

Door lid te worden van een grote coöperatie met een volledig pakket was dat gevaar geweken. Persoonlijk heb ik het trouwens niet zo moeilijk gehad met die beslissing. Ik was nog maar een paar jaar lid van de Winterswijkse coöperatie en had niet zo'n sterke emotionele band met het bedrijf. Maar voor de ouderen, die zichzelf als de grondleggers van het bedrijf beschouwden, was het daarentegen wel heel moeilijk. Welgeteld vijf veehouders hebben zelfs in eerste instantie niet ingestemd met de fusie, zodat de melkleveringsvereniging noodgedwongen nog een paar jaar moest blijven bestaan”.

Nieuwsbrief

“In de beginjaren zeventig werd de melk nog iedere dag in bussen opgehaald en de melkrijder fungeerde zo'n beetje als nieuwskoerier. Elke mededeling werd via een circulaire aan de melkbus bij iedereen bekend gemaakt. Toen de fabriek een Coberco-bedrijf was geworden, werd dit contact er niet minder om. De komst van de RMO is wat dat betreft veel ingrijpender geweest. De afstand tussen bestuur en bedrijf is geleidelijk aan groter geworden. Vroeger werden er in de verschillende buurtschappen praatmiddagen gehouden en tijdens de algemene ledenvergadering werd er gesproken over het plaatselijk gebeuren. Het reilen en zeilen van de fabriek had ook na de fusie onze bijzondere belangstel-

De boerderij van Henk Vruwink, gelegen in de buurtschap Miste.

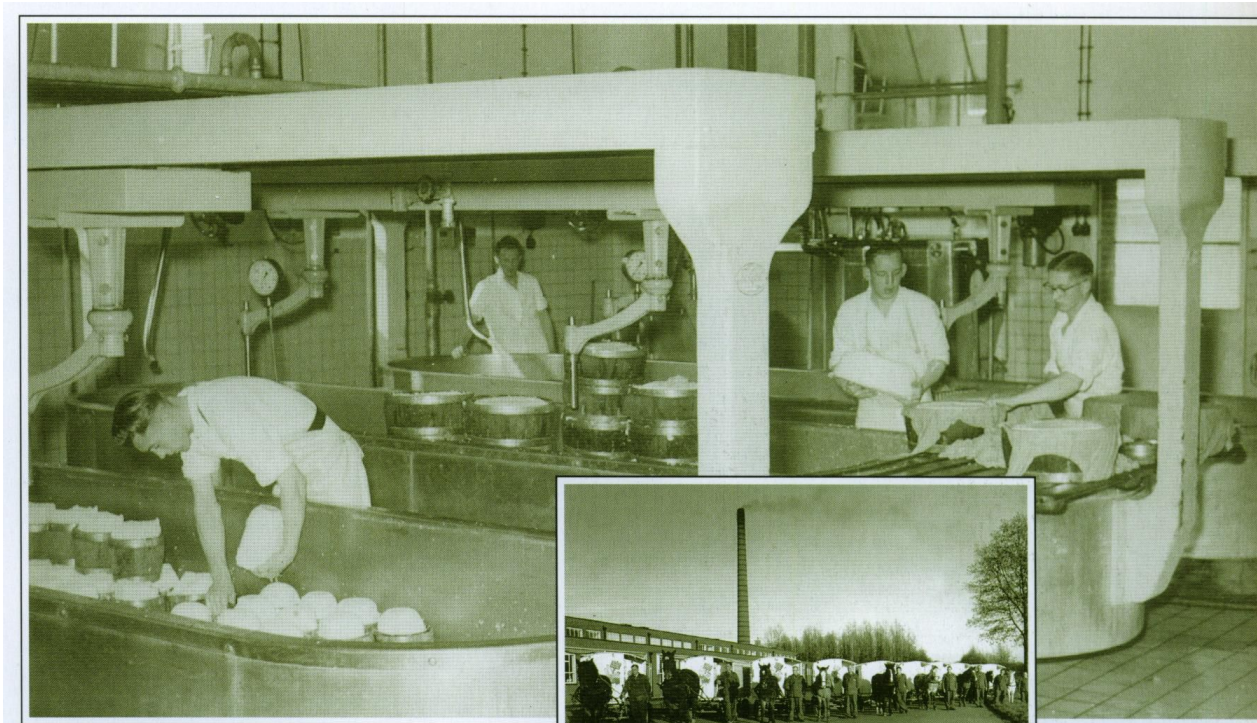

ling en de bedrijfsdirecteur kwam in die tijd dan ook als adviseur naar de vergaderingen. Maar die oude hechte en emotionele band tussen de veehouders en het bedrijf is nu praktisch verdwenen. Persoonlijk vind ik dat geen probleem; het is een logisch gevolg van de ontwikkelingen in de afgelopen 25 jaar”.

“Hoewel ik nooit een hechte relatie heb gehad met Coberco Kaas in Winterswijk, vind ik het toch prettig dat we beschikken over een eigen, plaatselijke fabriek. Deze streek is de ideale plek voor een zuivelbedrijf. Gezien de grote veedichtheid en de hoeveelheid melk die Coberco uit dit deel van de Achterhoek haalt, kan ik niet anders dan concluderen dat Coberco Kaas in Winterswijk nog heel lang recht van bestaan heeft”.

**Centrifugist/standaardiseerder Martien Overkamp en
centrifugist / kaasmaker Henk Mensinck**

“Groei en uitbreiding zijn kenmerkend voor de zestiger jaren”

*Bij de oude wrongelbereiders kwam
veel handwerk te pas*

*Na de oorlog beschikte de fabriek
over een eigen corps melkbezorgers*

Martien Overkamp en Henk Mensinck zijn alle twee in de jaren zestig in dienst getreden bij de Winterswijkse Zuivelfabriek. “Het was een sterk groeiend bedrijf met een toenemende behoefte aan personeel. Niet voor niets werd er gezegd dat, als je eenmaal bij “de botterfabriek” werkte, je zeker was van vast werk. Omdat die zekerheid ons toch wel wat waard was, namen we de matige verdienste maar op de koop toe”, aldus de twee produktiemedewerkers van Coberco Kaas.

Overkamp kon in 1962 als jongste bediende aan de slag op het kantoor van de melkinrichting. Mensinck kwam een jaar later in dienst als medewerker in de

kaasmakerij van de kaasfabriek. “We zaten in hetzelfde gebouw, maar het contact tussen de medewerkers van de melkinrichting en kaasfabriek was in die tijd minimaal”, weten de heren zich te herinneren. “De ouderen plagen elkaar daar nu nog wel eens mee, maar van een splitsing is gelukkig allang geen sprake meer”.

50 Cent per uur

Overkamp herinnert zich zijn eerste jaren bij de fabriek als een tijd vol groeimogelijkheden voor zowel het bedrijf als de medewerkers. “Kenmerkende voordelen van de jaren zestig zijn het grote aanbod van werk en de mogelijkheden om je in het bedrijf verder te ontplooiën. Het loon was daarentegen minder gunstig; ik kreeg in het begin 25 gulden bruto per week en werkte daarvoor gemiddeld zo'n 50 uur. Omgerekend verdiende ik dus nog geen 50 cent per uur”.

“In mijn eerste functie als kantoorbediende heb ik allerlei klussen gedaan, tot en met het uitbetalen van het melkgeld toe. Ik zat dan op zaterdagmorgen in een speciaal hokje met de deur op slot en allemaal bruine enveloppen met geld. Het is één keer voorgekomen dat ik op één dag in totaal 1,2 miljoen gulden heb uitbetaald. Er waren toen nogal wat nabetaalingen en de melkrijders kregen ook net hun weksalaris. Omdat het kantoorwerk

Martien Overkamp heeft zich in het bedrijf verder ontplooid

mij beslist niet lag en ik ook niet zo goed voldeed als kantoorbediende, kreeg ik in 1967, na mijn militaire dienst, een baan aangeboden als centrifugist/standaardiseerder. Eén van de taken, die ik nooit zal vergeten, was het keuren van de melk. Vooral tijdens de warme zomermaanden zijn er regelmatig bussen met zure melk teruggestuurd naar de betreffende veehouders. Dat probleem was een paar jaar later, met de komst van de RMO, gelukkig van de baan”.

Gevraagd

Mensinck is door toedoen van de toenmalige directeur terecht gekomen op de kaasmakerij. “Ik werkte op de boerderij van mijn vader, maar daar zat niet veel toekomst in. Toen de directeur dus zei dat hij wel werk voor me had op de kaasfabriek, hoefde ik niet lang na te denken. De eerste jaren ben ik overal inzetbaar geweest, maar na verloop van tijd kreeg ik een baan als centrifugist/kaasmaker”.

De vele ontwikkelingen in de jaren zestig, die elkaar in rap tempo opvolgden, zijn niet uit Mensinck's herinneringen verdwenen. “Er zijn in die tijd diverse opvallende en ingrijpende veranderingen in gang gezet. Denk alleen maar eens aan het invoeren van de kaasproduktie. Men ging er in die tijd immers nog van uit dat er alleen in het noorden kaas kon worden gemaakt. Desondanks heeft de fabriek in Winterswijk tijdens de bloeiperiode de kans gewaagd. Wat in die tijd trouwens wel opviel, was dat er vooral in de eerste jaren vrijwel allemaal Friezen en Noord-Hollanders in de kaasfabriek werkten”.

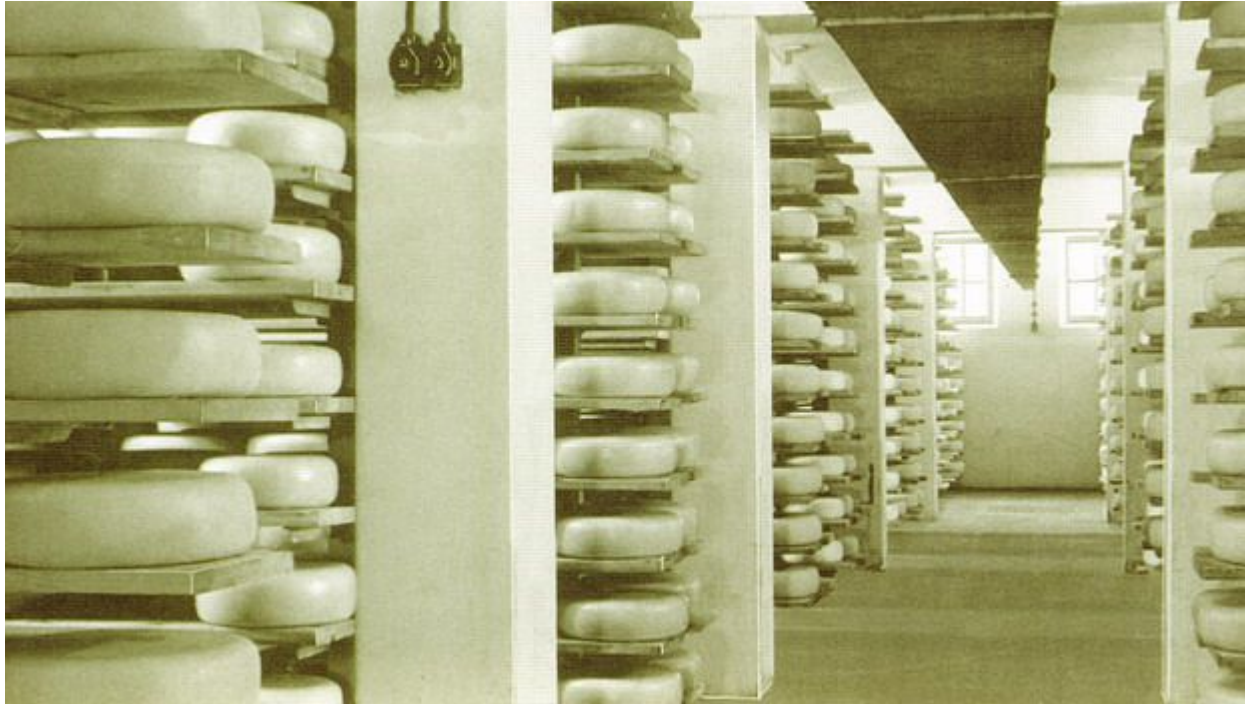
Te midden van alle veranderingen heeft de aanschaf van de **holvrieka**, de voorloper van de **casomatic**, in die tijd de meeste indruk gemaakt op Mensinck. “Toen ik begon, gebeurde vrijwel al het werk nog handmatig. De eerste machine, die ons wat werk uit handen nam, was de voorloper van de casomatic. Met dit apparaat werd de wrongel in de kaasvaten gedaan, zodat we niet meer zelf de wrongel hoefden te snijden en in de kaasvaten te tillen. Sindsdien hebben de veranderingen wat betreft het productieproces zich in een snel tempo opgevolgd. Ik besef de voordelen heel goed, maar vond het vroeger wel gezelliger in de fabriek. Het werk, waar twintig jaar geleden nog vijf man voor nodig waren, wordt tegenwoordig door één persoon geregeld”.

Henk Mensinck kan het werk, waar vroeger vijf man voor nodig waren, sinds de automatisering alleen aan.

Oud-directeur Jelte Kolhoff

“Het jaar 1984 was een gouden keerpunt”

Het kaaspakhuis voor de ingrijpende verbouwing.

Voor oud-directeur Jelte Kolhoff was het jaar 1984 een gouden keerpunt in de geschiedenis van Coberco Kaas in Winterswijk. “De periode 1978-1984 staat het diepst in mijn herinneringen gegrift. Het was een zware en soms ontmoedigende tijd. De verbouwingen en aanpassingen van 1978 leidden niet tot het verwachte resultaat. We slaagden er weliswaar in om de gestelde 150 miljoen liter melk te verwerken, maar er schortte kwalitatief en technologisch nog wel het één en ander aan de produktie. Uiteindelijk heeft het zes jaar geduurd voordat we erin slaagden de gewenste kwantiteit en kwaliteit kaas te kunnen produceren”.

Ruim twintig jaar is Kolhoff directeur geweest van de kaasfabriek in Winterswijk, die sinds 1971 deel uitmaakt van de zuivelcoöperatie Coberco. “Toen ik in 1971 naar Winterswijk kwam, was het, met een verwerking van 40 miljoen liter melk per jaar en 125 medewerkers, een groot bedrijf met een compleet assortiment. Als kersverse directeur ging ik met twee opdrachten aan de slag. De eerste was om van de twee bestaande bedrijven een eenheid te maken. Daarnaast moest ik een uitbreiding realiseren van de kaasproduktie. Deze moest van 30 miljoen worden opgeschroefd naar 100 miljoen liter melkverwerking per

jaar. Voor die tijd was dat een gigantische hoeveelheid en een vrijwel onmogelijke opgave. Maar ik hield wel van een beetje uitdaging”.

Het eerste uitbreidingsplan, waar Kolhoff ruim een jaar aan heeft gewerkt, leidde tot een teleurstellend antwoord. “Ik had een afgerond plan liggen toen Coberco te kennen gaf dat ze voorlopig nog prioriteit gaf aan de productie van consumptiemelk. De kaasproductie zou daarentegen moeten inkrimpen. Dat was weliswaar een tegenvaller, maar ik was er toen al van overtuigd dat het ook in de kaasproductie ooit tot een reorganisatie zou komen. Toch heb ik nog vijf jaar moeten wachten op groen licht. In 1976 besliste Coberco dat de kaasbedrijven in Balkbrug en Winterswijk zouden worden gemoderniseerd en uitgebreid”.

1978-1984

“Het plan uit 1971 werd uit de kast gehaald en geactualiseerd. Vervolgens werd een opzet gemaakt, waarbij werd uitgegaan van een melkverwerking van 150 miljoen liter per jaar. Om zoveel melk tot kaas te kunnen verwerken, moesten alle handmatige handelingen gemechaniseerd en geautomatiseerd worden. Er is toen voor de hele kaasfabriek nieuwe apparatuur aangeschaft. Een deel van de apparatuur uit die tijd wordt ook nu nog gebruikt. Alleen de capaciteit is niet meer gelijk; deze is in de loop der jaren aanzienlijk opgekrikt.

Ondanks alle aandacht hebben de aanpassingen in 1978 toch niet geleid tot het verwachte resultaat. Problemen met de drainage en de persen maakten het onmogelijk om de gewenste kwaliteit te produceren. We hadden geen vergelijkingsmateriaal en geen ervaring. Dus wat dat betreft was het logisch dat niet alles in één keer perfect liep. Ik heb het nooit laten merken, maar ik heb het in die jaren regelmatig behoorlijk pessimistisch ingezien.

Onder leiding van Jelte Kolhoff is een gigantische uitbreiding van de kaasproductie gerealiseerd.

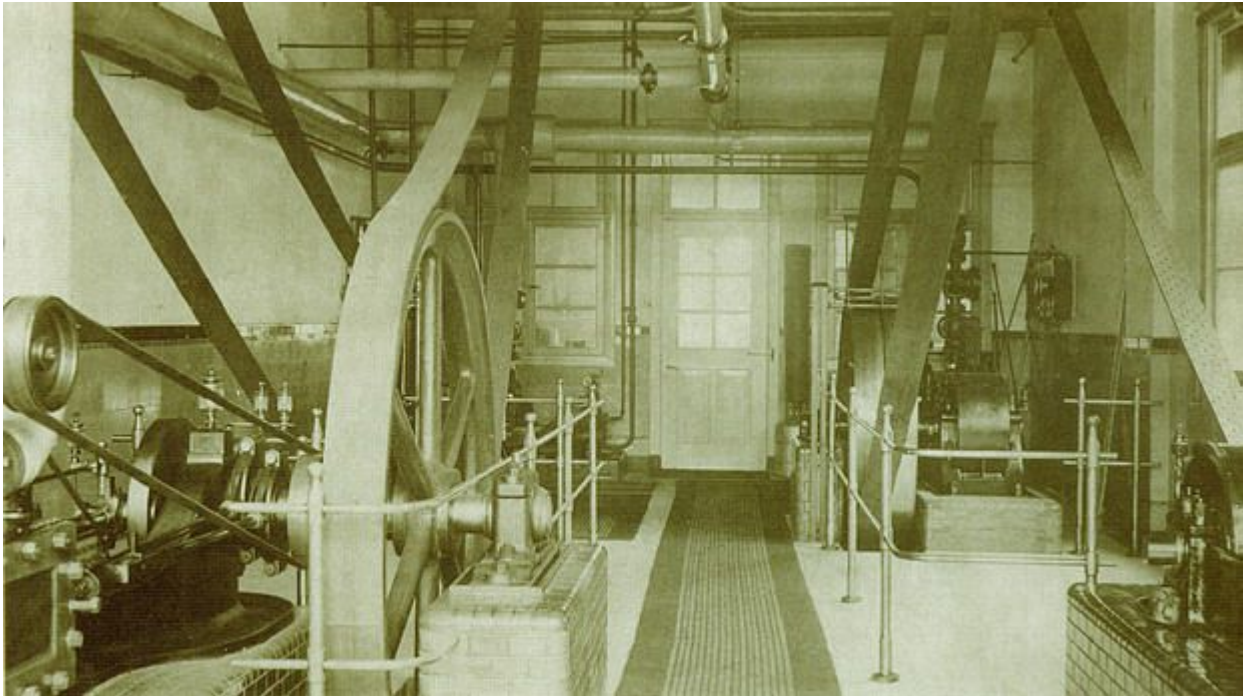
Ik voelde me ondanks alles verantwoordelijk voor de mankementen en besefte maar al te goed hoe belangrijk het voor Winterswijk was een herkansing te krijgen en deze ook te benutten. Ruim vijf jaar hebben we moeten wachten voordat we toestemming kregen de benodigde nieuwe apparatuur aan te schaffen. Maar daarna was het ook allemaal perfect voor elkaar. Zo produceerde Coberco Kaas

in Winterswijk in 1984 zonder problemen maar liefst 15 miljoen kg. Goudse kaas met een uitstekende kwaliteit”.

“De positieve lijn, die in 1984 werd ingezet, kon in de daarop volgende jaren worden doorgetrokken. De werksfeer was goed en we beschikten over een prima groep medewerkers. Hoewel ik het qua werkuren nooit rustiger heb gekregen, was het werk sinds 1985 voor mij geestelijk toch wat minder belastend geworden. Dit nam echter niet weg dat het voor mij altijd een uitdaging is gebleven iedere dag opnieuw te streven naar zo goed mogelijke bedrijfsresultaten”.

Chef technische dienst Jan Stemerding

“Huidige produktiemethode functioneert al ruim tien jaar”

De machinekamer in de fabriek aan de Gasthuisstraat.

Chef technische dienst Jan Stemerding is al meer dan veertig jaar betrokken bij de installatie en het onderhoud van alle productie-apparatuur van Coberco Kaas in Winterswijk. Naar eigen zeggen heeft hij gedurende zijn veertigjarige loopbaan gemiddeld eens in de twee jaar een aanpassing of verbouwing meegemaakt. “Ons bedrijf heeft wat betreft het aanpassen en moderniseren van de apparatuur altijd voorop gelopen. Sommige van die projecten namen een paar jaar in beslag; andere aanpassingen waren minder tijdrovend. In totaal kom ik uit op zo’n twintig jaar verbouwingen en aanpassingen”.

Temidden van alle ingrijpende aanpassingen van onder meer de melkinrichting, de koelcel en de weiverwerking is de nieuwbouw en inrichting van de nieuwe kaasfabriek in 1977 verreweg het meest indrukwekkende project geweest. Over de keuze van de nieuwe apparatuur in dit jaar zegt Stemerding echter niet zo veel. Des te spraakzamer is hij daarentegen over de vervanging van de verschillende machines en produktielijnen in het begin van de jaren tachtig, waar hij heel nauw bij betrokken is geweest. Als hoogtepunt en meest dierbare tijd uit zijn hele loopbaan noemt hij dan ook 1984; het jaar waarin Coberco Kaas in Winterswijk voor het eerst sinds jaren weer zonder problemen kaas kon produceren.

Terugverdiene

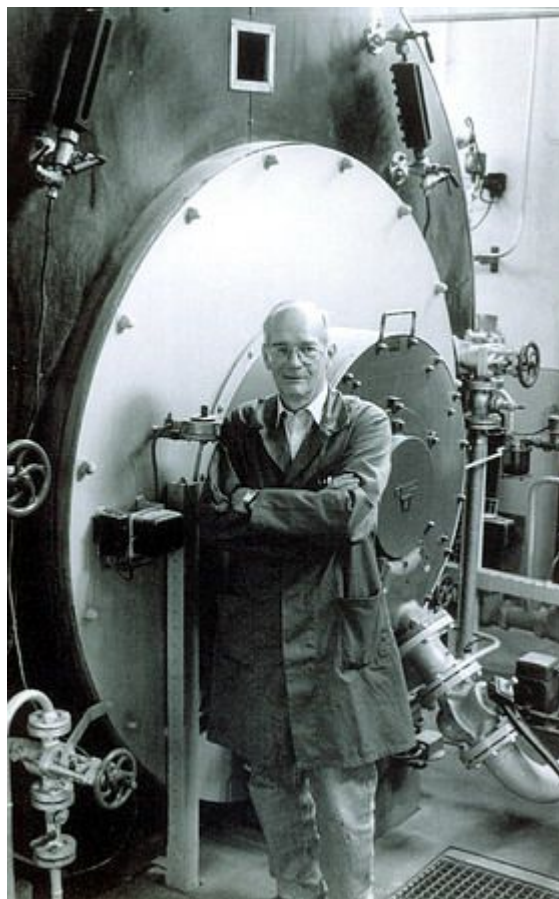
“De produktie-apparatuur is in 1978 van het begin tot het eind vervangen door nieuwe, moderne produktielijnen en machines. Toen de nieuwe, moderne apparatuur eenmaal was geïnstalleerd, is er een paar keer proefgedraaid en vervolgens is de produktie definitief opgestart. Het leek in eerste instantie goed te gaan, maar al binnen een paar maanden begonnen de eerste mankementen de kop op te steken.

Dat was het begin van een periode die zich kenmerkte door veel storingen, een schommelende kwaliteit en veel ergernis onder de medewerkers. We hebben in de eerste jaren diverse mankementen kunnen verbeteren, maar op een gegeven moment was ook dat afgelopen. We hadden alles gedaan en konden de apparatuur niet nog meer aanpassen. Omdat de plastificeerlijn continu slecht liep, is deze binnen vijf jaar als eerste vervangen.

Het was een investering, waarvan iedereen wist dat die zich snel terug zou verdienen, omdat er direct bespaard kon worden op onderhoud en op het gebruik van plastic. Daarna hebben we nog twee jaar moeten wachten alvorens de andere investeringsaanvragen goedgekeurd werden”.

Van wrongelbereider tot pekellokaal

“De aanschaf van een nieuwe casomatic in 1984 was het begin van de goede periode. Uiteindelijk is binnen een jaar bijna alles vervangen; alleen de oude wrongelbereiders, het pekellokaal en het kaaspakhuis zijn, min of meer noodgedwongen, gehandhaafd. Voor die aanpassingen zouden we namelijk moeten uitbreiden en dat was te kostbaar. Ik ben deze keer heel nauw betrokken geweest bij de aanschaf van de nieuwe machines en produktielijnen. We zijn daarbij heel zorgvuldig te werk gegaan. We hebben bijvoorbeeld eerst diverse bedrijven bezocht om te kijken hoe de apparatuur daar functioneerde en al onze opmerkingen en gewenste aanpassingen duidelijk doorgegeven aan de leverancier. Nadat we een definitieve keuze hadden gemaakt, is alle benodigde nieuwe apparatuur besteld. Het hele produktieproces vanaf de wrongelbereider tot het pekellokaal is toen vernieuwd. Om het produktieverlies zo beperkt mogelijk te houden, is er een hele strakke planning gemaakt. Na het slopen zijn we op maandag begonnen met de opbouw en drie weken later moest de nieuwe ap-

Jan Stemerding is tevreden over de moderne stoomketels.

paratuur opgestart worden. We draaiden weken van tachtig uur, maar niemand mopperde. Uiteindelijk waren we op zondagavond om half zes klaar met het installeren. Ik ben toen naar huis gegaan en heb die nacht heel goed geslapen; ik was ervan overtuigd dat alles goed zou lopen”.

Voldoening

“De huidige kaasproduktie verloopt nog steeds op de manier, zoals bij de start op die bewuste maandagmorgen in november 1984 het geval was. Er zijn wel een paar onderdelen verder geautomatiseerd en de produktiecapaciteit is aanzienlijk opgeschroefd, maar het proces op zich is nog steeds gelijk. Het jaar 1984 was het drukste jaar uit mijn loopbaan, maar ook het jaar waar ik met de meeste voldoening op terug kijk”.

Veehouder Henk Ormel

“De fabriek heeft ons honderd jaar welvaart gebracht”

Nog geen 25 jaar geleden werd alle melk in bussen opgehaald. In de jaren dertig gebeurde dat dagelijks met paard en wagen.

Veehouder Henk Ormel is ruim vijftien jaar lid van Coberco en bekleedt sinds januari 1995 de functie van bestuursvoorzitter van het district Aalten/Dinxperlo/Winterswijk.

Hoewel Henk na zijn middelbare school in eerste instantie koos voor een opleiding tot laborant, heeft hij uiteindelijk in 1980 toch een maatschap gevormd met zijn vader. Als jonge boer heeft Henk de groeiende en bloeiende tachtiger jaren volop meegemaakt. Hoewel er voor de Nederlandse zuivelindustrie nu een wat minder florissante periode lijkt aan te breken, laat Henk zich niet zomaar uit het veld slaan. "Na alle welvaart moeten de boeren, juist nu het wat moeilijker gaat, blijven volhouden. De gekende welvaart is tenslotte mede te danken aan de activiteiten van Coberco".

De eerste aanpassing die de maatschap Ormel in 1980 realiseerde was de bouw van een nieuwe ligboxenstal. Vervolgens werd het aantal melkkoeien uitgebreid van twintig in 1980 tot negentig in 1984. "Dankzij deze tijdige bedrijfsuitbreiding kwam de superheffing in 1984 niet zo hard aan voor ons. We kunnen een goede boterham verdienen. Gezien de huidige ontwikkelingen bereid ik me nu voor op een paar moeilijke jaren, maar dat is geen reden om het hoofd te laten

hangen. De veehouders, maar ook Coberco moeten juist actief reageren op de nieuwe situatie”.

Betrokkenheid

Henk Ormel is van mening dat ieder jaar zijn eigen uitdaging heeft. Hij kan zich geen periode voor de geest halen waarin niets aan de hand was. “De invoering van de melkquota in 1984 zal me natuurlijk altijd bijblijven. Ook de periode 1986-1990, waarin het niet op leek te kunnen, zal ik niet gauw vergeten. De huidige resultaten en veranderingen bij Coberco hebben op dit moment mijn bijzondere aandacht, zeker nu ik er als bestuurslid zo nauw bij betrokken ben. De huidige stand van zaken wat betreft de relatie tussen de veehouders en de onderneming is bijvoorbeeld een onderwerp dat ik heel belangrijk vind”.

Drieduizend

“Coberco Kaas in Winterswijk is voor de omliggende bewoners van het buitengebied een onmisbaar bedrijf. De fabriek is in dit gebied een belangrijke werkgever. Er is eens berekend dat 3.000 mensen in dit district direct of indirect afhankelijk zijn van Coberco Kaas in Winterswijk. Het bedrijf biedt niet alleen werkgelegenheid aan de medewerkers en de leden-veehouders, maar ook aan bijvoorbeeld de leveranciers van veevoer en de winkeliers die kaas van Coberco verkopen. Meer dan de helft van de hoeveelheid melk, die Coberco Kaas in Winterswijk verwerkt, wordt overigens geleverd door de veehouders in dit district en dat is weer in het belang van de fabriek. Ik vind deze betrokkenheid van de veehouders en de fabriek een goede zaak. Het persoonlijk contact is dan wel minimaal, maar het gezamenlijke belang houdt de speciale band toch nog enigszins in tact. We hebben respect voor elkaar en dat is prettig”.

Tegenwoordig haalt de RMO-chauffeur de melk op bij Henk Ormel.

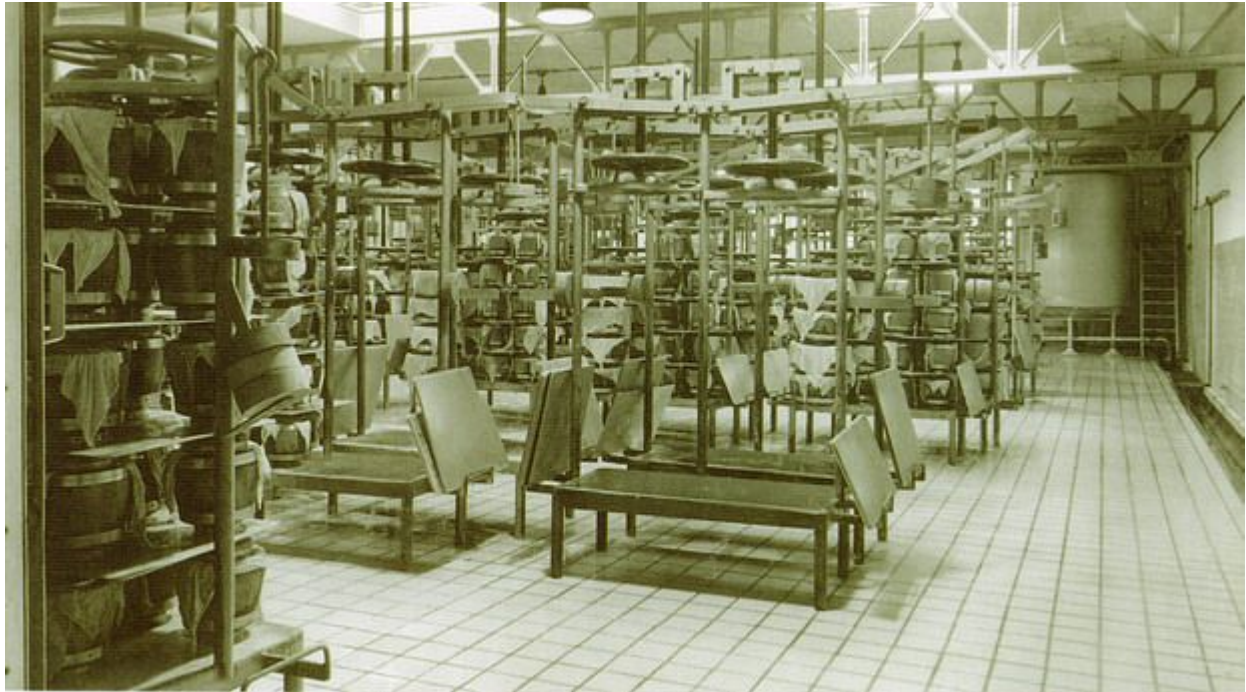
Onze eigen fabriek

“Sinds de belangen van de veehouders behartigd worden door de stafafdeling Verenigingszaken & Melkaanvoer hebben de leden in principe alleen nog maar contact met de ledenadviseurs en de RMO-chauffeurs. Als bestuurslid kom ik nu regelmatig bij de fabriek voor districtsvergaderingen, maar ik heb nog geen contact met de directeur en de medewerkers. Op zich zou ik het

wel leuk vinden om de directeur ook eens te begroeten op de bestuursvergaderingen, maar tegenwoordig werkt dat niet meer zo. Echt contact is er dus niet. Toch draag ik Coberco Kaas in Winterswijk een warm hart toe. Al honderd jaar zorgt de fabriek ervoor dat de melk van alle veehouders in de omgeving wordt verwerkt met het doel hiervoor een zo hoog mogelijke opbrengst te realiseren. Door die speciale band en de lange historie van een eeuw beschouwen we Coberco Kaas nog steeds als onze eigen fabriek, waar we trots op zijn”.

Directeur Ad Arentsen

“De laatste jaren zijn vooral stabiele jaren geweest”

Het perslokaal in de jaren vijftig.

Toen Ad Arentsen in 1990 assistent-directeur werd van Coberco Kaas in Winterswijk, wist hij dat hij bij een bedrijf kwam, waar alles goed voor elkaar was. Als managementtrainee was hij in 1984 al een halfjaar betrokken bij het bedrijf, dat toen bezig was met het installeren en opstarten van de nieuwe produktie-apparatuur. “De problemen waren na alle aanpassingen en vernieuwingen van de baan en de produktie liep op rolletjes. Sinds die tijd heeft Coberco Kaas in Winterswijk dan ook geen noemenswaardige problemen meer gehad bij de produktie van de Goudse kaas van 12 kg., de kaassoort die hier vijfenhalve dag per week continu geproduceerd wordt”.

Na twee jaar ervaring als assistentdirecteur volgde Ad Arentsen zijn voorganger Jelte Kolhoff in 1992 op als directeur van Coberco Kaas in Winterswijk. “Als assistent-directeur kwam ik regelmatig in de fabriek en heb het bedrijf en de medewerkers op die manier goed leren kennen. Toen ik in 1992 directeur werd, was ik dus al vertrouwd met het bedrijf en hoefde ik niet meer ingewerkt te worden. Ik wist de weg al”.

Krap

Arentsen omschrijft de afgelopen vijf jaar als een rustige periode. “Als assistent en als directeur heb ik weinig spectaculaire veranderingen meemaakt. Na de ingrijpende verbouwing in 1984 was het de beurt aan de andere kaasbedrijven om uitgebreid en gemoderniseerd te worden. Onze apparatuur is sinds 1984, afgezien van een paar kleine vervangingen, nog helemaal in tact. Ingrijpende aanpassingen zijn ook nu nog niet nodig, want het productieproces is nog steeds modern.

De laatste tien jaar is het dan ook in de eerste plaats onze taak geweest om ieder jaar opnieuw de gewenste hoeveelheid kaas te produceren. We verwerken op dit moment ruim 250 miljoen liter melk per jaar. Qua productiecapaciteit zou Coberco Kaas in Winterswijk op jaarbasis zelfs wel 400 miljoen liter melk kunnen verwerken, maar dan hebben we wel een nieuw pakhuis nodig. Ons pakhuis is bij de huidige productie namelijk al aan de krappe kant”.

Nummer één

Tot 1994 was Coberco Kaas in Winterswijk verreweg het grootste kaasproductiebedrijf van Coberco. Vanwege de verbouwingen en uitbreidingen van andere productiebedrijven staat het bedrijf qua productie-omvang de laatste twee jaar niet meer op de eerste plaats. “De kaasproductie heeft de afgelopen jaren een behoorlijke groei doorgemaakt”, aldus Arentsen.

“In Winterswijk is de productie sinds 1978 opgevoerd van 150 naar 250 miljoen liter melk per jaar, maar er zijn ook bedrijven die de productiecapaciteit in een paar jaar tijd verdubbeld of zelfs verdrievoudigd hebben.

Het zou mij overigens niet verbazen als er voor Coberco Kaas in Winterswijk ook een verhoging aan zit te komen. Wij werken nu nog vijfeneenhalve dag per week, maar er zijn al een paar kaasbedrijven waar de zevendaagse werkweek is ingevoerd. Onze belangrijkste bottleneck is het kaaspakhuis. Er ligt wel een voorstel voor een investeringsaanvraag klaar, maar deze zal in het kader van het dit jaar op te stellen reallocatieplan voor de divisie Coberco Kaas beoordeeld worden”.

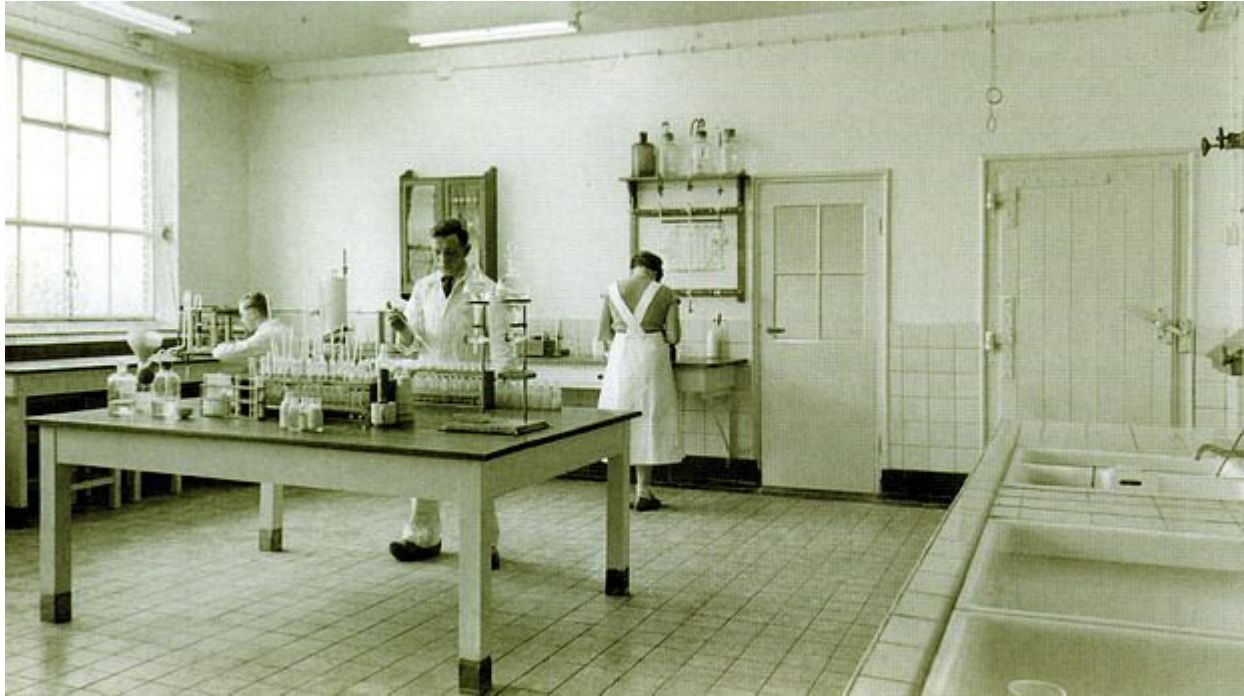

Ad Arentsen verwacht een uitbreiding van de kaasproductie in Winterswijk

Hoewel Arentsen de laatste jaren niet beschouwt als de stilte voor de storm, beseft hij wel dat de aangekondigde bezuinigingen vast en zeker niet aan Coberco Kaas voorbij zullen gaan. “De toekomst ziet er op dit moment inderdaad wat minder rooskleurig uit dan een paar jaar geleden, maar wat betreft de vooruitzichten van Coberco Kaas in Winterswijk ben ik positief gestemd. Dankzij onze monoproduktie van Goudse 12 kg. kunnen we continu en tegen een lage kostprijs produceren. Dat is in deze tijd van bezuinigingen en groeiende concurrentie een heel groot voordeel. Bovendien beschikken we over een vergaand geautomatiseerd productieproces en maken we de kaassoort die het meest verkocht wordt. Daarnaast hebben we ook nog voldoende groeimogelijkheden, zowel in als rondom het bedrijf. Gezien deze voordelen ben ik er dan ook van overtuigd dat er voor Coberco Kaas in Winterswijk nog heel veel goede jaren in het verschiet liggen”.

“Dit moment is bepalend voor de toekomst”

Het laboratorium voor bedrijfs- en chemisch onderzoek in de vijftiger jaren.

Volgens laborant en voorzitter van de plaatselijke ondernemingsraad Chris Hörning moet de periode bij Coberco Kaas in Winterswijk, waaraan hij later de meeste herinneringen zal hebben, nog aanbreken. Afgaand op de ervaringen van de laatste negen jaar heeft hij op dit moment het gevoel dat er binnen afzienbare tijd diverse veranderingen aan zitten te komen. “Ik ben binnengekomen tijdens de gouden jaren en merkte het direct toen het even wat minder ging. Zonder me echt zorgen te maken, vraag ik me wel eens af of het net zo leuk blijft als nu. Ik vermoed namelijk dat de veranderingen van de laatste tijd op de een of andere manier toch hun weerslag zullen hebben op de sfeer”.

Hörning baseert zijn vermoeden op het feit dat volgens hem de mentaliteit in het bedrijf de laatste jaren enigszins aan het veranderen is. “Ik heb het idee dat de betrokkenheid bij de onderneming wat minder wordt. De gemoedelijkheid lijkt enigszins plaats te maken voor een meer zakelijke opstelling. Deze mentaliteitsverandering is volgens mij het gevolg van de maatregelen van de laatste jaren. We moeten nu bijvoorbeeld met minder mensen evenveel produceren als een jaar geleden. De verschuiving naar meer efficiency en meer zakelijkheid is daarmee naar mijn idee definitief ingezet. Maar goed, nog steeds kan er bij Coberco heel veel en zelfs meer dan bij menig ander bedrijf. We mogen dus niet klagen”.

Toekomst

“Ik denk dat juist dit jaar me heel lang bij zal blijven. Er gebeuren op dit moment diverse dingen, die heel bepalend zijn voor de toekomst van de zuivelindustrie. Coberco moet bezuinigen en daar wordt Coberco Kaas vanzelfsprekend ook mee geconfronteerd. Ik ben bijvoorbeeld heel benieuwd naar de uitslag en de gevolgen van de reallocatie-onderzoeken binnen de kaasdivisie. Ik hoop dat de veredeling en opslag van kaas zoveel mogelijk wordt ondergebracht bij de produktiebedrijven”.

Hectische jaren

“Afgaand op de laatste ontwikkelingen ben ik niet zozeer bang voor de toekomst van Winterswijk, maar ik voorzie wel een paar hele drukke en hectische jaren. Als bijvoorbeeld de opslag en veredeling wordt gedecentraliseerd, betekent dat voor de produktiebedrijven een aanzienlijke hoeveelheid extra werk. Het is de laatste maanden al regelmatig gebeurd dat we zes in plaats van vijf dagen per week moesten draaien om aan de vraag te kunnen voldoen. Als het aan mij ligt, wordt er zo snel mogelijk definitief een zes- of zelfs zevendaags werkrooster ingevoerd. Dan weten we tenminste waar we aan toe zijn. Al met al denk ik dat ons nog wel het een en ander te wachten staat”.

“Ondanks de op handen zijnde veranderingen en de wat minder gemoedelijke sfeer, blijf ik positief over de toekomst. We produceren een goede kaas met een constante kwaliteit en qua ligging valt er op Coberco Kaas in Winterswijk niets aan te merken.

Winterswijk ligt wel midden in een agrarisch gebied, maar ook vlak langs een grote weg en niet ver van de Duitse grens. Bovendien hebben we rondom de fabriek nog genoeg ruimte om eventueel uit te breiden. Wat mij betreft blijft Coberco Kaas in Winterswijk nog heel lang bestaan. Ik werk hier nu zo'n negen jaar en ben echt verknocht geraakt aan de fabriek, de medewerkers en de omgeving. Ik hoop dan ook niet dat hier ooit het doek valt”.

Chris Hörning is verknocht aan zijn werk en aan het bedrijf.

